

In memoriam

ЉУБИСАВ ЉУБА АНДРИЋ (1938-2002)

Добро је познато да многи људи воле свој родни крај. Међутим, тешко је било наћи таквог заљубљеника у завичај какав је био Љубисав Љуба Андрић, познати новинар, плодни публициста и књижевник, који је изненада преминуо 10. фебруара 2002. године у Новом Саду где је живео и радио од 1969. године. Мада је због потребе школовања и запослења рано напустио родни крај, никад га није заборавио. Напротив, често му се и радо враћао, па је у њега стигао и на вечни починак.

Он му се није само физички враћао да би одржавао традиционалне родбинске и пријатељске везе и сачувао младалачке успомене већ је био трајно и упорно загладан у његову прошлост, садашњост и будућност. Годинама и деценијама неуморно и систематски трагао је за сваким новим податаком о прошлости и садашњости родног краја. Све то је педантно записивао, вишеструко проверавао и стварао веома занимљиве мозаике о људима, догађајима и појавама из ових крајева, на основу којих је потом исписао многе новинарске, публицистичке и књижевне радове и тридесетак вредних књига. Без неких од њих није могуће детаљније спознати и писати историју ваљевског краја.

Љубисав Андрић, у младости познат и као Ђера, родио се 28. марта 1938. године у подгорском селу Осладићу, као најмлађе дете у бројној и угледној породици. Отац Богољуб радио је као трговац у месту рођења, Ваљеву, Каменици и Осечини, а мајка Илинка, дев. Танасковић (такође из Осладића), целог живота се бавила пољопривредом и домаћичким пословима. Основну школу учио је на Плавању, а нижу гимназију у Каменици. Учитељску школу завршио је у Шапцу 1957.

Прво запослење добио је као службеник бивше општине Вољујац у Поцерини (1958-1959). Још тада, почиње се јављати као дописник шабачких и неких других листова и часописа. Потом одлази на одслужење редовног војног рока у Вршац и Земун. Након тога студира политичке науке, али и на XI групи Филозофског факултета у Београду. Потом завршава студије новинарства на

Факултету политичких наука Свеучилиштва у Загребу. Од 1961. до 1965. године ради као новинар „Гласа Подриња“ из Шапца. Потом је новинар Радио Новог Сада. Од 1976. године, пуних 15 година био је стални дописник и коментатор Радио Загреба са територије Србије, са седиштем у Београду. Током 1992, изабран је за директора Издавачког предузећа Матице српске у Новом Саду.

Изузетно вредан, радан и амбициозан поред обављања савкодневних послова и задатака на радном месту сарађивао је са више листова, часописа и других публикација. Повремено писао је за дневне листове : београдску „Политику“, загребачки „Вјесник“, новосадски „Дневник“ али и неке недељнике, као што су: београдски „Просветни преглед“, ваљевски „Напред“, шабачки „Глас Подриња“ итд. Радо је сарађивао и у историјским и сличним листовима и часописима попут: Летописа Матице Српске у Новом Саду, Гласнику Етнографског музеја у Београду, Годишњаку Историјског архива у Шапцу и Гласнику Историјског архива у Ваљеву и слично. Повремено се оглашавао у бројним књижевним листовима и часописима а међу њима најчешће у београдским „Књижевним новинама“ и „Књижевној речи“, новосадским „Пољима“ и Зборнику Матице српске за књижевност и језик, загребачком „Оку“, сарајевском „Одјеку“, шабачким „Уствари“ и „Провинцији“, али и још неким попут „Књижевности“, „Међаја“, „Домета“, „Писца“, „Ковчежића“, „Библиотекара“ итд.

Поред ваљевских „Напреда“ и „Гласника“ оглашавао се и у више других завичајних гласила. Повремено јављао се Радио Ваљеву, ревији и календару „Колубара“, односно „Ваљевац“. Био је један од сарадника „Биографског лексикона Ваљевског краја“ и „Ваљевског алманаха“, публикације коју припрема и издаје Удружење Ваљеваца у Београду. Кад је имао нешто занимљиво или вредно да саопшти обраћао се и мионичком „Запису“, осечанском „Подгорцу“, убским „Тамнавским новинама“, па и неким фабричким и школским листовима.

Нарочито су биле занимљиве његове кратке писане поруке које је скоро редовно слао пријатељима и познаницима. Обично их је исписао својом руком и пенкалом на каро папиру, трудећи се да похвали уложени труд и остварене резултате, али и понешто примети, предложи и посаветује. Чинио је то тихо и ненаметљиво, веома укусно и врло прихватљиво. Тако, али и у непосредним контактима, умео је да охрабри, па и подстакне на нове акције и прегнућа.

Више деценија Љубисав Андрић се бавио научноистраживачким радом. Био је чест посетилац многих архива, музеја, библиотека, института и сличних установа у земљи и иностранству. Трагао је за документима и подацима везаним за историју српске књижевности, културе и књиге, па се огледао и у есејистици, приређивању и библиографији. Много је радио, и то плански, систематски и одговорно. Увек се трудио да дође до извора сваког битног податка, или се служио сазнањима оних који су били најближи извору. Према писању професора Миленка Радовића, сваку реч, па и чувену запету, добро је

одмеравао. Резултате тих истраживања публиковао је у многобројним књигама и другим радовима, али и саопштавао на научним и стручним скуповима, као што су: „Век штампе и штампарства у ваљевском крају“ (Ваљево, 1986), „Наша књига и књига у нас“ (Шабац, 1990) и „Исидора Секулић, живот и дело“ (Нови Сад, 1995).

У књижевности се појавио још средином педесетих година. По мишљењу стручних и компетентних људи посебно ће остати запамћен као писац више вредних монографија, огледа и других чланака. Нарочито је запажено његово трокњижје „Новосадски разговори“ (Нови Сад: I-1987; II-1991 и III-1997) и трилогије о великим српским сеобама: „Велика сеоба“ (1990), „Пут у Сентандреју“ (1991) и „Сеобе у споровима“ (1991). Ништа мање нису вредне ни „Енциклопедија Карловаца“ (1998) и зборник радова „О Хиландару“ (1998).

Доста је писао и разговорну, дијалoшку прозу. У сусрету и разговору са саговорницима он је питао, подстицао и трагао за значајним али мало познатим детаљима. Вешто и зналачки „наводио“ их је да понекад саопште и нешто што и нису намеравали. Зато су вредне и његове књиге разговора са нашим великанима а објављене под насловима: „Разговор са Миланом Коњовићем“ (1985); „Са Десанком Максимовић“ (1989), „333 питања Милану Кечићу“ (1993) „Бошко Петровић: Усмена реч“ (1996), „Александар Тишма: Шта сам говорио“ (1996), и „Посвета Петру Момировићу“ (1997). Ту су његове књиге сличног жанра: „Разговори о естетици“ (1989), „Шабачки разговори“ (I-2000 и II-2001.), „У панонском кругу“ (2000), па и његове књиге: „Хор 66 девојака“ (1983), „Вељко Петровић: Српски писци и сликари“ (1994), „Исидора Секулић: Апостол самоће“ (1998). Вредне помена су и остале његове књиге: „С Вуком у Тршић“ (1996); „Сремски Карловци неугасиво кандило“ (1997), „Приче из Хиландара“ (1998) и „Милорад Бањанац: Вук и Вуков завичај“ (коју је приредио са Р. Бањанцем 1998).

За нас су посебно интересантне књиге у којима се бавио завичајним темама, а пре свих: „Ваљево од постања“ (1985) и „Ваљевски разговори“ (1994). У првој је објавио више десетина разговора, путописа, бележака и других записа познатих путописаца, новинара, књижевника и других познатих личности о Ваљеви и околини. Према мишљењу књижевника Зорана Јоксимовића, она је већ постала класика за историју ваљевског краја „широко је и радо читана, цењена, често навођена и цитирана и међу најистакнутијим стручњацима“. У другој су објављени разговори са 55 познатих Ваљеваца најразноврснијих занимања, те представља драгоцен извор бројних и разноврсних података о многим местима, људима, догађајима, појавама и делатностима везаним за овај крај, па и шире.

Поред њих, самостално је приредио вредну књигу: „Љубомир Павловић: О Ваљеви и Шапцу“ (1990), а са Велибором Берком Савићем „Споменица о столетници Љубомира П. Ненадовића“ (1995). Извршио је избор из поезије наше познате земљакиње и велике песникиње те објавио занимљиву књигу „Сто песама Десанке Максимовић“ (1994). На сличан начин приредио је и

књиге: „Љуба Ненадовић у шали и збиљи“ (1995) и „Споменар Љубе Ненадовића (1995). Са својим школским другом и земљаком Верољубом Радојичићем, 1974. године, написао је и пригодну брошуру “Ваљевска Каменица”.

Више од две деценије био је драгоцен и плодан сарадник и нашег часописа. У двобројима 15-16 (1981) и 20-21 (1986) те бројевима 18 (1983), 32 (1998) и 35 (2001) објавио је веома значајне библиографске огледе, док је у часопису бр. 34 (2000) у рубрици „Грађа“ приредио кућевни дневник који је водио његов отац Богољуб Андрић (1901-1991), трговац из Осладића. Од пет објављених библиографских огледа чак четири третирају завичајну прошлост на страницама листа „Напред“. Како је сам написао, у њима је примењивао начело о непосредном увиду, односно *de visu* (по виђењу), пописујући све објављене радове у овом завичајном недељнику, са историјском тематиком, од његовог оснивања до 2001. године. „Библиографија Зорана Јоксимовића“, новинара, публицисте и књижевника из Ваљева наслов је његовог рада објављеног у осамнаестом броју овог часописа. Поред тога, памтимо и друге облике његове сарадње са Историјским архивом из Ваљева и за све то смо му дубоко захвални.

Његов стваралачки опус објављен у књигама и другим радовима броји више стотина библиографских јединица и представља огромно богатство. Но верујемо да све што је написао, саставио и приредио, није још објављено. Знамо да има у рукопису књигу која би се могла назвати: „Други о историјској Бранковини”, и још неке радове.

За свој рад и стваралаштво добио је више награда и других јавних признања. На Фестивалу југословенских радија у Охриду 1973, 1975. и 1976. године добијао је награде за радијска остварења. Културно-просветна заједница Србије, 1986. године, доделила му је своје високо признање „Златан бечуг“. Током 1998, добио је и награду „Стражилово“. Од 1992. члан је Друштва књижевника Војводине и Удружења књижевника Србије. Три године касније изабран је и за члана-сарадника Матице српске.

По сопственој жељи сахрањен је на породичном гробљу у родном Осладићу, покрај својих многобројних сродника и предака. Зато нека му је вечна слава и хвала за све што је чинио и учинио.

Милораг Радојичић